

सन २०२५-२६ मध्ये राज्यातील शेतक-यांचे देशाबाहेर अभ्यास दौरे ही योजना राबविण्यास प्रशासकीय मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: शोअदौ-२०२५/प्र.क्र.९२(ई.क्र.११५४६१९) /३-अे,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०००३२
दिनांक : १६जून, २०२५

वाचा -

- १) कृषि व पदुम विभाग, शासन निर्णय क्र. शैविदो ४२०७/प्र.क्र.१४५/३-अे, दि. ०६.०६.२००७
- २) कृषि व पदुम विभाग, शासन निर्णय क्र. शैविदो ४२०७/प्र.क्र.१४५/३-अे, दि. ०२.११.२००७
- ३) कृषि व पदुम विभाग, शासन निर्णय क्र. शैविदो ४२११/प्र.क्र.३८/३-अे, दि. ०९.०३.२०११
- ४) कृषि व पदुम विभाग, शासन निर्णय क्र. शैविदो ४२१२/प्र.क्र.१०१/३-अे, दि. १८.०७.२०१२
- ५) उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग, शासन निर्णयक्र.भांखस-२०१४/प्र.क्र.८२/भाग-३/उद्योग-४, दि.०९.१२.२०१६
- ६) आयुक्त (कृषि) यांचे पत्र जा.क्र.शेमा/शेपदौ/शा.मा.प्रस्ताव/१३५/२०२५, दि.०२.०६.२०२५

प्रस्तावना -

राज्यातील शेतक-यांना विविध प्रगत देशातील विकसीत आणि आधुनिक तंत्रज्ञानाची माहिती होण्यासाठी तसेच शेतमालाची निर्यात / कृषि मालाचे पणन व बाजारपेठेतील मागणी, कृषि माल प्रक्रिया याबरोबरच त्या देशांमध्ये उपयोगात येत असलेले अद्यावत तंत्रज्ञान अवगत करून त्याचा वापर राज्यातील शेतक-यांनी त्यांच्या शेतावर/शेतीमध्ये करण्यासाठी सहाय्य करणे, विविध देशांनी विकसीत शेती तंत्रज्ञान व अनुषंगिक बाबी यांची माहिती त्या देशातील शेतक-यांशी प्रत्यक्ष चर्चा करून तसेच क्षेत्रिय भेटी, संबंधित संस्थांना भेटी इत्यादीद्वारे शेतक-यांचे ज्ञान आणि क्षमता उंचावण्याकरीता कृषि विभागाकडून राज्यातील शेतक-यांचे देशाबाहेर अभ्यास दौरे आयोजित करण्यात येतात. तद्नुसार सन २००४-२००५ पासून सदर योजना सुरु आहे.

“राज्यातील शेतक-यांचे देशाबाहेर अभ्यास दौरे” या योजनेअंतर्गत सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षाकरीता (२४०१ ४३६५) या लेखाशिर्षाखाली रु. २००.०० लाख इतका निधी अर्थसंकल्पित करण्यात आला आहे. तथापि वित्त विभागाच्या दि.७.०४.२०२५ रोजीच्या शासन परिपत्रकानुसार, सन २०२५-२६ च्या प्रथम नऊमाहीकरिता (डिसेंबर, २०२५ अखेर) आवश्यक असणारा अनिवार्य व कार्यक्रमांतर्गत खर्चाचा अर्थसंकल्प निधी एकूण वार्षिक तरतूदीच्या ६० टक्केच्या मर्यादेत निधी वितरणास मान्यता दिली आहे.

आयुक्त (कृषि) यांनी संदर्भ क्र.५ येथील पत्रान्वये यांनी “राज्यातील शेतक-यांचे देशाबाहेर अभ्यास दौरे” राज्य पुरस्कृत योजना सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षात योजना राबविण्यास शासन मान्यता व निधी मिळणेबाबतचा प्रस्ताव सादर केला आहे. सदर प्रस्तावाच्या अनुषंगाने सन २०२५-२६ मध्ये “राज्यातील शेतक-यांचे देशाबाहेर अभ्यास दौरे” या योजनेच्या खर्चास प्रशासकीय मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्याबाबत शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय :

- १) सन २०२५-२६ मध्ये “राज्यातील शेतक-यांचे देशाबाहेर अभ्यास दौरे” ही योजना राबविण्यासाठी अर्थसंकल्पीत करण्यात आलेल्या रु.२००.०० लक्ष (अक्षरी रूपये दोन कोटी फक्त) एवढ्या निधीच्या कार्यक्रमास प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात येत आहे.
- २) शासनाने विहित केलेल्या तरतुदीनुसार सदर योजनेची अंमलबजावणी करण्यात यावी व त्यानुषंगाने सदर योजना सन २०२५-२६ मध्ये राबविण्याकरिता मार्गदर्शक सुचना आयुक्त (कृषि) यांनी निर्गमीत कराव्यात.
- ३) सदर योजना राबविण्याकरिता आयुक्त (कृषि) यांना नियत्रक अधिकारी तसेच सहायक संचालक (लेखा-१), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२५०६१६१७३२५९०००१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(प्रफुल्ल ज.ठाकूर)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत-

१. मा.मंत्री (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
२. मा.राज्यमंत्री(कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
३. अमुस (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
४. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, पुणे
५. संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषि आयुक्तालय, पुणे
६. सर्व संचालक, कृषि आयुक्तालय, पुणे
७. सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक
८. सहायक संचालक (लेखा-१), कृषि आयुक्तालय, पुणे
९. सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
- १०.महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई
- ११.सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
- १२.महालेखापाल - १/२(लेखा परिक्षा)/(लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई /नागपूर
- १३.वित्त विभाग (का.व्यय-१) (अर्थसंकल्प-१२)(अर्थोपाय), मंत्रालय, मुंबई.३२
- १४.नियोजन विभाग, कार्यासन - १४१४, १४३१, मंत्रालय, मुंबई.३२
- १५.कार्यासन अधिकारी, २-ओ, कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १६.निवड नस्ती (कार्यासन-३ओ)